

Formanden for Naalakkersuisut Kim Kielsens åbningstale ved Inatsisartuts efterårssamling 2019

19-09-2019
Sags nr. 2019 - 20444
Dok. nr. 11648826

(Det talte ord gælder)

Postboks 1015
3900 Nuuk
Tlf. (+299) 34 50 00
Fax (+299) 32 50 02
E-mail: govsec@nanoq.gl
www.naalakkersuisut.gl
|

Ærede medlemmer af Inatsisartut, ærede formand for Inatsisartut, ærede landsmænd.

Jeg er stolt og glad over, at jeg i dag kan holde tale til jer i forbindelse med åbningen af efterårssamlingen i Inatsisartut i 2019.

Mangfoldigheden er vores styrke for folket.

Helt fra Grønlands nordligste Siorapaluk til det sydligste Narsarmijit, og hele vejen til det østligste Ittoqqortoormiit.

Vi bor meget spredt lang kysten.

Selvom vi bor langt væk fra hinanden, har vi samme kærlighed til vort land.

Dette efterår under Inatsisartut mødet fremlægger vi 24 lovforslag fra Naalakkersuisut, 6 beslutningsforslag og 7 redegørelser.

Vi skal drøfte forskellige emner: National handleplan for at reducere antallet af omsorgssvigtede børn og unge, ændring af pensionsloven, Lov om kollegier, Ilanngaassivik samt kommende love om jagt og fiskeri.

Samarbejdet med øvrige lande rundt om verdenen er stigende, men vi skal altid holde vores værdier og sprog som vores grundlag.

Ældre lærer os om den bedste levevis og traditioner. Naalakkersuisut er glade for, at vi kan fremkomme med et forslag om, at ældre kan arbejde mere og mere fleksibelt.

Naalakkersuisut går heller ikke glip af den store fokus om Grønland på verdensplan. Dette oplever vi direkte i vores arbejde.

Dertil siger vi som samlet folk "Vort land er ikke til salg, men vi er klar til at handle". Forholdene har vist, at vi er åbne mennesker, vi kan holde sammen, og ikke mindst vi er globaliseret.

Større samarbejde med andre i verden er nødvendig, vi er et samlet folk med eget unik sprog, særlige egenskaber samt kultur.

Jeg vil benytte lejligheden til at ønske alle tillykke i forbindelse med 10 års jubilæet for selvstyrets indførelse, og det er 40 år siden vi indførte hjemmestyret.

Jeg vil endvidere lykønske nye ministre i regeringen i Danmark, samt den nye statsminister Mette Frederiksen. Jeg er glad for, at statsministeren vil holde samarbejdet på lige fod og gensidigt respekt.

I disse år er de økonomiske forhold gode i vort land. Dette er glædeligt, og vi vil fortsætte med at arbejde for, at udviklingen går hen mod selvstændighed.

*

Fiskeriet er landets største og vigtigste indtægtsgrundlag, og livsgrundlaget for mange familier.

Naalakkersuisut finder forhøjelse af fiskeriindtægter vigtigt og at være førende inden for fiskeriet i Arktis.

Naalakkersuisut nedsatte i begyndelsen af dette år en Fiskerikommission med henblik på færdiggørelse reformen omkring fiskeriloven.

Formålet med nedsættelse af kommissionen er, at samfundet får økonomisk mest ud af et bæredygtigt fiskeri.

Kommissionens betænkning bliver færdiggjort i 2020 ifølge planen.

*

En af de mest udviklende erhverv er mineindustrien.

Naalakkersuisut er glad for at det går godt med mineaktiviteterne i vort land. Nogle af de største minevirksomheder i verden er atter vendt tilbage til vort land.

Flere mineselskaber planlægger at søge om tilladelser. Der pågår nu to mineaktiviteter. Det er rubinminen ved Qeqertarsuatsiaat samt anorthosit-

minen ved Qaqortorsuaq. Disse to minevirksomheder beskæftiger mange mennesker og dermed gavner disse vort land.

Naalakkersuisut vil i denne forbindelse fremlægge et forslag til at gøre råstofloven mere fleksibel med henblik på at øge investeringerne i minevirksomhed.

*

Naalakkersuisut vil støtte erhvervet og det har båret frugt, som supplement til at kunne støtte virksomhederne, har Regeringen og Naalakkersuisut etableret en erhvervspulje til en samlet værdi af 220 mio. kr.

Disse midler, som administreres af Greenland Venture og Vækstfonden, vil blive brugt til virksomheder i vort land, som har mulighed for udvikling.

Jeg vil ikke undlade at nævne, at Naalakkersuisut anser en reform af beskatning af virksomheder som væsentligt. Vi har pligt til at gøre vort land attraktivt til at kunne opstarte en virksomhed.

Naalakkersuisut vil at fremlægge et forslag til Inatsisartutlov om registrerede socialøkonomiske virksomheder.

*

En af Naalakkersuisuts målsætninger er at kunne etablere eksport af is og vand til andre lande. Naalakkersuisut har derfor i år gennemført en udbudsrunde om vand og is for fem lokaliteter.

Vi er glade for, at vi fra 6-7 virksomheder har modtaget 16 ansøgninger.

Der sker noget vigtigt i næste måned, byggeriet af de to store lufthavne i Nuuk og Ilulissat, går i gang.

Naalakkersuisut er ikke i tvivl om, at de planlagte byggerier af de store lufthavne i fremtiden vil gavne penge kredsløbet i vort land.

Kommende lufthavne forventes at give en positiv indflydelse på turismen, da man allerede kan måle, at antallet af turister er stigende på alle niveauer.

I løbet af de sidste 5 år er antal hotelovernatninger og passagerantal i flyene til stadighed blevet flere, ligesom et større antal af krydstogtskibe er begyndt at anløbe vort land.

For 2017 er det beregnet, at vort lands økonomi er blevet tilført 340 mio. kr. fra turismen, samt at flere end 600 personer er beskæftiget via turismen.

Som samfund bør vi være beredte. Derfor er vi i Naalakkersuisut glade for at kunne se, at også selvstændige virksomheder ser med fortrøstning på de planlagte lufthavne, idet turisterne skal have gode oplevelser i vort land, og da turisterne skal have gode indkvarteringsforhold.

*

Naalakkersuisut anser, at det er vigtigt til stadighed at udvikle energiforholdene, til at befolkningen kan få gode vilkår, uanset om hvor man bor.

Naalakkersuisut koalitionen sektorplan for Energi- og Vandforsyning kan opdeles i tre hovedmålsætninger:

- For det første, reduktion af priser i de fleste steder i landet. Dette mål har vi opnået.
- For det andet, grøn energi over alt hvor det er muligt.
- Og for det tredje, modernisering af energisystemet og tilpasning ift. dagen i dag. Energiproduktion baseret på fossile brændsler skal erstattes med ny energiteknologi.

Naalakkersuisut vil under efterårsmødet fremlægge et forslag om byggeri af et vandkraftanlæg.

Dertil gives forslag til, at anlægge vandkraftværk for Qasigiannugit og Aasiaat, samt forslag om udvidelse af vandkraftværket i Utoqqarmiut Kangerluarsunnguut ved Nuuk.

*

Naalakkersuisut vil have at servicen bliver tættere hos borgerne i boligområdet og at der er sted man skal henvende sig til og det er kommunen.

Muligheden for lån af midler til byggeri og renovering af boliger er nu flyttet over til kommunerne.

Naalakkersuisut og kommunerne samarbejder om at overdrage Selvstyrets boliger til kommunerne, for at gøre mulighederne ensartede. Men vi vurderer, at dette ikke kan ske før 1. januar 2021.

*

For Naalakkersuisut er det vigtigt, at de studerende har gode vilkår.

Vores mål er endvidere, at børn og unger får en god overgang fra folkeskolen til videregående uddannelser.

Ultimo 2019 fremlægges resultatet af en analyse af reform og videreudvikling af uddannelsesområdet.

For at øge antallet af unge, der starter med uddannelse, er der igangsat udarbejdelse af lov om praktik i virksomheder. Bl.a. vil det derigennem sikres, at der gives et større ansvar til de offentlige og private vedrørende praktikpladser på arbejdspladserne.

Naalakkersuisut har planer om, at der skal bygges over 1000 boliger til studerende.

Det er vigtigt for de studerende at bo godt, mens de studerer, bl.a. for at sikre, at de studerende færdiggør uddannelsen.

*

Interessen for arktisk forskning er blevet mere attraktiv for andre lande.

Vi er nødt til at tænke på at etablere et Arktisk Universitet, som kan måle sig med andre landes niveau og udvikles sammen med de lande, der har interesse for det arktiske.

*

Naalakkersuisut arbejder på fornyelse af erhvervsrammer som en vigtig indsats.

Da det er vanskeligt at få tilstrækkeligt med arbejdskraft i vort land, er det et ønske fra erhvervslivet at få lettere adgang til at indhente arbejdskraft fra udlandet

Naalakkersuisut og Rigsmyndighederne arbejder sammen om at indføre et hurtigere ansættelsessystem (fast-track ordning) for at forbedre mulighederne for at tilkalde arbejdskraft fra udlandet, med henblik på at sikre den videre økonomiske udvikling.

Vi er glade for, at i det sidste år er antallet af borgere med beskæftigelse steget. Det har medført, at antallet af registreret arbejdssøgende er faldet med ca. 1.600 inden for 4 år.

Men desværre er en stor del af landets befolkning ikke arbejdsparate.

For at unge, som ikke er under uddannelse og som er uden arbejde, gives der løbende tilbud om højnelse af kvalifikationer i det videre forløb.

Jeg skal citere Augo Lynge – *“Det er en styrke, at kunne se andre ting end mørke inde i fremtiden”*.

For at flest mulig unge, som ønsker højnelse af deres kvalifikationer, skal have uddannelsesmulighed, sænkes ansøgningsalderen.

*

Hvis vi vil have fuldstændig selvstændighed må vi kræve af hinanden at blive mere selvforsynende som enkeltpersoner.

For at gøre noget ved restancesituationen i samfundet vil Naalakkersuisut i løbet af efteråret i år fremlægge et lovforslag vedrørende *Ilanngaassivik*.

Naalakkersuisut har planer om at indføre et beskæftigelsesfradrag fra og med 2020.

Beskæftigelsesfradraget forventes at gavne borgere i mindste- og mellemindkomstgruppen. For at realisere dette har man i finanslovsforslaget for 2020 afsat 50 mio. kr.

Stærke børn og unge vil fortsætte arbejdet for og udviklingen i vort land.

Folkevalgte alene kan ikke sikre vore børn en god og tryk barndom, men vi skal som en del af befolkningen deltage.

Når jeg taler om *børnenes år*, bliver jeg ofte misforstået. Når jeg siger børnenes år, så mener jeg beskyttelse for børnene. Det største ansvar for, at barnet får en tryk opvækst, ligger hos forældrene.

Naalakkersuisut fremlægger i år tre sammenhængende projekter om familier:

- Familiepolitikken, som vil blive fremlagt af Naalakkersuisut, vil indeholde generelle initiativer for børn, unge og familier.
- Sundhedsfremmende plan, “Inuuneritta III” retter sig til dels mod behandling af folk, som ikke nødvendigvis har velfærdproblemer.
- Landsdækkende handlingsplan mod omsorgssvigt af børn og unge har til formål, at børn og unge får bedre hjælp og støtte fra kommunerne.

Naalakkersuisut ønsker, at det forebyggende arbejde fra de ansatte inden for den sociale sektor skal udføres på tværs af sektorerne. Derfor er de ansatte, der arbejder med forebyggelse, slået sammen med PAARISA.

Vi skal videreudvikle mulighederne for, at børn og unge kan udøve sport.

I sommerens løb har der været stor debat om børnenes vilkår i Tasiilaq og i hele vort land. Konsekvensen af dette har været, at Inatsisartut under deres forårsmøde opfordrede til, at Naalakkersuisut skal henvende sig til de danske myndigheder om bistand.

Vi fra Naalakkersuisut finder det vigtigt, at kommunernes ønsker prioriteres højt.

Grønlandske og danske embedsfolk drøfter nu, hvorledes den danske bistand skal gribes an.

Embedsfolkets anbefalinger forventes færdiggjort ved afgang af 2020. Disse anbefalinger skal afleveres til den danske regering og Naalakkersuisut her i Grønland.

Naalakkersuisut anser det som vigtigt, at befolkningen skal leve et sundt og trygt liv.

Sundhedsvæsnet er en meget vigtig del i samfundet, for at realisere dette mål.

Der skal ikke lægges skjul på, at sundhedsvæsenet i disse år har vanskelige kår, som blandt andet skyldes mangel på uddannet arbejdskraft mange steder og nogle gange i længere perioder.

I år er der undersøgelser, om at høre hvad befolkningen mener om sundhedsvæsnet service. Viden fra undersøgelserne skal bane vejen for, at sundhedsvæsenet kan levere bedre ydelser.

Aktuelt er en evaluering af kræftplanen fra 2014 igangværende, og denne vil blive færdiggjort inden dette års udgang.

Evalueringens resultater vil munde ud i, hvordan kræftplanen kan gøres bedre og blive tilpasset.

*

Folk i behandling mod deres afhængighed i *Allorfiit bliver* heldigvis flere og flere.

Det er kommunernes ønske, at borgerne får behandling i deres hjemby/-bygd. For at kunne realisere dette, er der planer om at give mulighed for behandling i alle byer fra 2020.

Tallene viser, at de fleste, som afbryder behandlinger uden at fuldføre disse, er unge.

Derfor lader Naalakkersuisut udarbejde en behandling, som er tilpasset børn og unge, og denne vil blive påbegyndt at blive udnyttet i kommunerne i løbet af de næstkommende år.

*

Naalakkersuisut prioriterer, at vilkårene for ældre forbedres.

Under Inatsisartuts efterårssamling vil Naalakkersuisut fremkomme med lovforslag om forbedring af de ældres vilkår.

- *Et lovforslag vedrørende etablering af en ældretalsmand.*
- *Et lovforslag med henblik at bedre forholdene omkring alderspension, og derudover:*
- *En ældrepolitik, hvor Naalakkersuisut arbejder med henblik på fremlæggelse i løbet af 2020.*

I den nuværende ordning fratrækkes alderspensionen, når de ældre har indtægter, som der skal betales skat af. Dette begrænser de ældre, som kan og ellers har lyst til at arbejde i samfundet.

Derfor arbejder Naalakkersuisut for, at de ældre, som har arbejdsevnen i behold, kan forblive på arbejdsmarkedet.

Fangs- og jagtloven fra 1999, som siden er blevet ændret tre gange, skal fornys igen. Dette er en væsentlig målsætning i forbindelse med lovgivningsarbejdet.

Derudover er det målsætningen, at jagtbetjentene tilføres værktøjer i forbindelse med regelværket til udførelse af tiltag.

Med henblik på større selvforsyning via landbruget er der i de sidste år blevet udarbejdet flere rapporter og redegørelser.

Med henblik på opfølgning af disse rapporter og redegørelser blev der i denne sommer afholdt en seminar om landbruget.

Meninger, der blev fremlagt under seminaret vil blive medtaget, når planen for landbruget frem mod år 2030 skal udformes.

Denne planlægning forventes at blive færdiggjort inden udgangen af dette år.

*

Et nyt lovgivningsinitiativ er et forslag til fødevarelov, som vil blive fremlagt fra Naalakkersuisut til efterårssamlingen i år.

Igennem udarbejdelse af ovennævnte er det hensigten at udarbejde en letforståelig og en opdateret vejledning for alle aktører i fødevarebranchen.

Myndigheden vedr. fødevareområdet er stadig delt mellem vort land og Danmark.

Vi må arbejde henimod, at hele Veterinærmyndigheden gradvist overgår til Grønland. Da vi også skal være forberedt på lovgivningsarbejdet, agter vi fra Naalakkersuisut at fremsætte et lovforslag til Inatsisartut.

Det bliver til stadighed for omverdenen og vort land mere og mere vigtigt at være opmærksom på naturen og miljøet. Blandt andet på grund af de klimatiske forandringer.

Som følge af de klimatiske forandringer er vi blevet opmærksomme på, hvor meget vi skal passe på miljøet og naturen, ligesom brande i naturen er blevet mere og mere gængse.

Vi har alle pligt til at passe godt på miljøet og naturen. Desuden har vi alle pligt til at undervise vore børn og unge om disse ting.

Under Inatsisartuts efterårsmøde i 2018, vedtog Inatsisartut en etablering af en Miljøfond.

21 ansøgere blev i år godkendte til at kunne få støtte.

Naalakkersuisut er desuden meget glade for at kunne se, at der arbejdes meget for miljøet.

*

I løbet af de sidste år har Naalakkersuisut bemærket, at der er blevet mere fokus på, at vi fælles har et ansvar for opnåelse af en renere miljø.

Grunden er, at vi som basis har en ren by eller bygd til et godt og sundt liv.

Handlingsplan for affaldshåndtering for perioden 2020-2031 er nu i høring.

Pt. har Naalakkersuisut i samarbejde med kommunerne taget de første skridt til ændringer af affaldsområdet.

Dette er bl.a. sket ved, at kommunerne fælles har godkendt etablering og drift af to landsdækkende forbrændingsanlæg.

Disse to forbrændingsanlæg vil blive etableret i Sisimiut og Nuuk. I alle byer og byder vil der ligeledes blive etableret affaldsmottagestationer, således at alt affald kan håndteres til det bedste for miljøet og helbredet.

Og hertil mener Naalakkersuisut, at kommunerne bør have en skulderklap for deres engagement for at finde de bedste løsninger på affaldsområdet.

*

Vort lands udvikling hænger meget sammen med de ting, der sker i omverdenen.

Naalakkersuisut er begyndt at undersøge, hvilke FN's målsætninger for verdenen der kan implementeres inden 2030 i Grønland.

Blandt disse målsætninger er der 17 forslag om bæredygtig udvikling.

Rapporten, som vil indeholde eksempler på initiativer, påregner vi vil blive omdelt i løbet af Inatsisartuts efterårsmøde.

Naalakkersuisut anser det som vigtigt, at der bliver ført en livlig debat om vort lands fremtid.

Der er i løbet af de 10 sidste år blevet peget fingre ad, at det går for langsomt med overdragelse af myndigheds- og ansvarsområderne til vort land fra Danmark.

Men vi må huske på, at disse 2 forhold grundlæggende ikke er ens.

Når ansvarsområderne under Hjemmestyreperioden blev overdraget til vort land, fulgte også en øgning af tilskud med fra staten til dækning af udgifter i forbindelse med overdragelsen.

Da vi indførte Selvstyret var det hensigten, at vil selv skal afholde udgifter i forbindelse med hjemtagelse af sagsområder.

Naalakkersuisut er i arbejdet mod selvstændighed og arbejdet med hjemtagelsen af områder begyndt at lede efter andre indtægtskilder, hvor vi også er begyndt på arbejdet med forberedelsen af en forfatning.

Forfatningskommissionen blev i år genetableret.

Formålet med denne er at udarbejde et udkast til en forfatning i forbindelse med, at vort land bliver selvstændig.

Kommissionen har med henblik på at aflevere et udkast til en forfatning for Grønland startet et arbejde, som skal afleveres senest 21. juni 2021 til Naalakkersuisut.

* **

Som samfund og som bofaste i dette land ved vi, at vort land bliver mere attraktivt, når de levende ressourcer i vort land hhv. på land og i havet, bliver lettere tilgængelige til udnyttelse.

Den sidste måneds hændelser viser, at interessen for vort land er opadgående – og som følge af dette vil viden om og interesse for vort land fra omverdenen ikke blive mindre.

På grund af vort lands strategiske beliggenhed er det blevet nødvendigt med større bevågenhed med hensyn til forsvarspolitik.

Naalakkersuisut er derfor meget glade for, at USA nu offentligt har meddelt deres planer for at forblive i landet.

Denne udvikling hilser Naalakkersuisut meget velkommen, da vi mener, at vores nabo USA's tilbagevenden vil gavne landet erhvervs- og uddannelsesmæssigt samt forskningsmæssigt.

Konsekvensen af den store interesse for vort land fra omverdenen er, at det er blevet vigtigere med en gode forbindelser til udlandet mht. handel og forsvar.

Vore repræsentationer i Bruxelles, Washington D.C. og Reykjavik er med til at sikre en god relation til udlandet.

Vi arbejder også med at få vores nære samarbejde øget fra Naalakkersuisuts side.

*.

EU er en af de vigtige samarbejdspartnere i udlandet. Samarbejdsaftalen med EU er gældende indtil udløbet af næste år.

Vort embedsværk i Bruxelles er forlængst gået i gang med at udarbejde en erstatning af denne aftale, som vil blive gjort gældende fra 2021.

Vi følger også briternes afgørelse om at træde ud af EU meget tæt, da det også vil få konsekvenser for vort land.

Det er vigtigt at følge tæt, hvad konsekvenserne kan være, og vurdere dem løbende.

For at opnå en god handelsaftale med briterne skal vore embedsmænd sammen med danske embedsmænd i flere omgange være i dialog med briterne.

Vi er på tærsklen til at blive selvstændige.

Også andre presserende godkendelser står Inatsisartut overfor.

Og i disse år har partierne i Inatsisartut hårdt brug for at samarbejde på tværs af partierne.

Vi skal ikke glemme, at vi skal arbejde for landet og for hele samfundet – fra Siorapaluk i Nord til Narsarmijit i Syd og Ittoqqortoormiit i Øst.

Men vi må ikke læne os tilbage på grund af den gode økonomi, da vi må bruge fremtiden til at lægge til side og udvikle.

Vi skal til stadighed arbejde for at forbedre livet i samfundet.

Om vi kommer fra øst, vest, nord eller syd: Vi træder på den samme jord.

Lad os arbejde for et samlet Grønland og udnytte mangfoldigheden.

Tak!